

Рішення V з'їзду суддів України

м. Київ

24 жовтня 2002 р.

Період, який минув від початку проведення в Україні судової реформи, відзначений:

- утвердженням у країні судової влади як самостійної гілки державної влади;
- наділенням її необхідними владними повноваженнями, які реалізуються тільки судами;
- визначенням у законі механізму обов'язкового виконання судових актів, що набрали законної сили;
- створенням органів державної судової адміністрації;
- встановленням у законі порядку забезпечення судової діяльності, згідно з яким воно здійснюється самими органами судової влади;
- наявністю спеціалізованих навчальних закладів і науково-методичної установи, якою є Академія суддів України.

Незважаючи на труднощі, а іноді й протидію розвитку судової реформи, можна констатувати, що судова влада «відбулася» і що вона здатна захистити права людини, інтереси суспільства та держави.

Одним із важливих досягнень у сфері правосуддя є закріплення в Конституції України гарантій незалежності і недоторканності суддів, без чого неможливо забезпечити здійснення судових повноважень.

Досягнення у справі становлення судової влади очевидні, однак подальшому розвитку судової реформи заважає ряд негативних факторів, які істотно впливають на ефективність роботи судів і доступність правосуддя. Це спричиняє численні обґрунтовані скарги громадян.

Після IV з'їзду суддів України прийнято і введено в дію Закон «Про судоустрій України», новий Кримінальний кодекс України, з 1 січня 2003 р. набере чинності Сімейний кодекс України, внесені зміни до Кримінально-процесуального, Цивільного та Господарського процесуальних кодексів України. Цей блок законодавчих актів має важливе значення як для зміцнення судової системи, так і для її подальшого розвитку та вдосконалення.

Однак практика показує, що вкрай необхідні й інші закони, прийняття яких невиправдано зволікається. Чинне процесуальне законодавство не відповідає судоустрою України.

Нові Кримінально-процесуальний, Цивільний процесуальний кодекси України до цього часу не прийняті, що негативно позначається на своєчасності та якості розгляду

справ, а також на судовому захисті прав учасників судочинства. Необхідно прискорити і прийняття нових Господарського та Адміністративного процесуальних кодексів України, Кодексу про адміністративні проступки.

Досі не вирішено проблему, пов'язану з реалізацією конституційного права громадян на кваліфіковану юридичну допомогу і визначенням порядку безкоштовного надання такої допомоги малозабезпеченим верствам населення. Залишається неврегульованою процедура розгляду адміністративних справ, не створена система адміністративних судів, що у громадян викликає істотні труднощі в захисті своїх прав. Утвердження демократії в державі без дійсно незалежного суду неможливе. Якою б досконалою не була судова система, вона не може функціонувати без відповідного забезпечення її діяльності державою. Відсутність такого забезпечення позбавляє судову владу і незалежності, і самостійності.

Швидке та якісне вирішення судових справ немислиме без належного кадрового, фінансового і матеріально-технічного забезпечення роботи судів. Джерело життєдіяльності судової системи одне — Державний бюджет. Незважаючи на очевидність зазначених положень, забезпечення судів доведено Урядом України до рівня, який ставить під сумнів можливість подальшого виконання ними конституційного положення про судовий захист прав та свобод людини і громадянина.

Досі не вирішено питання про погашення заборгованості судів загальної юрисдикції перед місцевими адміністраціями за комунальні послуги, послуги зв'язку, ремонт приміщень, а також перед суддями з окремих видів грошового забезпечення.

Більшість приміщень судів загальної юрисдикції потребує термінового ремонту, в них немає необхідної кількості залів судового засідання, нарадчих кімнат, кабінетів для суддів, не налагоджено їх технічне забезпечення. Через відсутність фінансування повільними темпами йде робота з комп'ютеризації та інформаційного забезпечення діяльності судів, а в окремих із них вона взагалі не провадиться.

У зв'язку зі змінами законодавства і розширенням повноважень судів загальної юрисдикції навантаження на них із розгляду справ значно зросло, а штати їх не укомплектовані. Необхідно затвердити нормативи навантаження на суддів та працівників апарату судів і на цій основі забезпечити фінансування судової системи з урахуванням штатної чисельності суддів та працівників судів. Встановлений у теперішній час рівень матеріального забезпечення суддів не відповідає їхньому статусу й обсягу виконуваної ними роботи. Низькою залишається й оплата праці працівників апарату судів.

Досі не вирішені проблеми, пов'язані із забезпеченням охорони судів і безпекою суддів, виплатою грошового утримання сім'ям померлих суддів, забезпеченням суддів

житлом та інші.

На основі викладеного V з'їзд суддів України

в и р і ш и в:

1. Звіт Ради суддів України та інформацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України взяти до відома.
2. Звернути увагу суддів України на необхідність піднесення рівня правосуддя з метою забезпечення надійного захисту прав та охоронюваних законом інтересів громадян, юридичних осіб і держави.
3. Раді суддів України:
 - з урахуванням пропозицій, висловлених на V з'їзді суддів України, розробити перелік конкретних заходів щодо повного виконання вимог Закону «Про судоустрій України»;
 - продовжити роботу щодо:
 - створення сприятливих умов для забезпечення функціонування судів, зокрема за допомогою визначення та запровадження нормативів навантаження на суддю;
 - удосконалення професійної підготовки і підвищення кваліфікації суддівських кадрів, надання їм методичної допомоги;
 - захисту суддів від втручання у здійснення правосуддя, посягання на їхнє життя, здоров'я, честь, гідність, майно, добиваючись у кожному такому випадку вирішення питання про притягнення до відповідальності винних осіб;
 - ініціювати перед Верховною Радою України зміни до Закону «Про Вищу раду юстиції» з метою приведення його положень щодо представництва суддів у цьому органі у відповідність із вимогами Європейського Співтовариства.
4. Кваліфікаційним комісіям суддів забезпечити належний добір кандидатів для формування корпусу професійних суддів, здатних кваліфіковано, сумлінно і неупереджено здійснювати правосуддя.
5. Звернутися до Верховної Ради України з пропозицією щодо прискорення роботи по законодавчому забезпеченню судово-правової реформи, зокрема невідкладного прийняття нових Адміністративного, Кримінального, Цивільного, Господарського процесуальних кодексів України, Кодексу про адміністративні проступки як основи реформування судової системи і створення нової правової бази для здійснення правосуддя та звернути її увагу на те, що внесенням змін у ст. 13 Закону «Про статус суддів» необґрунтовано звужено недоторканність суддів і створено умови для впливу на них під час здійснення

правосуддя.

6. Звернути увагу Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України на те, що держава не забезпечила фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів відповідно до ст. 130 Конституції України, що видатки Державного бюджету України на утримання судової влади не можуть бути визначені нижче рівня, який забезпечує громадянам право на справедливий і неупереджений розгляд їх справи судом та що ці видатки безпосередньо захищені Конституцією України і не можуть бути скорочені органами виконавчої влади.

7. Раді суддів України вжити дієвих заходів до виконання нормативно-правових актів, якими передбачається надання придатних для здійснення правосуддя приміщень судам і квартир

(будинків) — суддям, котрі потребують поліпшення житлових умов, а також посилення захисту майнових і немайнових прав суддів, убезпечення їх самих та їхніх сімей від злочинних посягань.

8. Державній судовій адміністрації вжити необхідних заходів щодо прискорення прийняття Кабінетом Міністрів України Державної програми розвитку судової системи на 2003-2005 роки відповідно до п. 17 постанови Кабінету Міністрів України від 4 червня 2002 р. № 760, здійснити належне забезпечення діяльності кваліфікаційних комісій та органів суддівського самоврядування.

9. Запропонувати Міністерству юстиції України вжити заходів до виконання судових рішень про стягнення коштів за позовами суддів.

10. Схвалити звернення V з'їзду суддів України до Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України.

11. Контроль за виконанням даного рішення покласти на Раду суддів України.